

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

УДК 346.543

JEL Classification: M21, E22, D92

DOI 10.33111.E&E.2019.42. YamnenkoH_PonochovnaA

Н. Yamnenko,

*Candidate of Economic Sciences,
associate professor of the
Department of Economics and
Entrepreneurship SHEE «Kyiv
National Economic University named
after Vadym Hetman»*

Г.Є. Ямненко,

*к.е.н., доцент кафедри економіки
та підприємництва ДВНЗ
«Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-9927-3970>

А. Ponochovna,

*student, 4 year course, FE&M
SHEE «Kyiv National Economic
University named after Vadym
Hetman»*

А.О. Поночовна,

*студентка, 4 курс, ФЕтаУ, ДВНЗ
«Київський національний
економічний
університет імені Вадима
Гетьмана»*

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ

АНОТАЦІЯ. У статті визначено роль інвестиційної політики підприємства в його розвитку. Розглянуто інвестиційну політику як частину реформування організації, що спрямована на забезпечення оптимального використання інвестиційних ресурсів. Наведено фактори, які впливають на формування плану інвестиційної політики. Зазначено, що під час опрацювання даної політики необхідно враховувати її основні принципи, специфіку діяльності, особливості середовища, в якому функціонує підприємство, та багато інших факторів. Проаналізовано інвестиційну активність підприємств у галузі легкої промисловості України. Оскільки інвестиційна політика визначає середньо- і довгострокові цілі інвестиційної діяльності та основні шляхи їх досягнення, важливим у формуванні інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості є урахування зовнішніх факторів і внутрішніх чинників, які впливають на їхню інвестиційну привабливість.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційна політика, обсяги інвестицій, легка промисловість.

INVESTMENT POLICY OF THE ENTERPRISE AS A STRATEGY'S PART OF ITS DEVELOPMENT

ABSTRACT. The article defines the role of investment policy of the enterprise in the development of the enterprise. The investment policy is considered as part of the organization's reform, aimed at ensuring the optimal use of investment resources, justified the unification of certain sources of financing, achieving positive integral indicators of project efficiency. The factors influencing the formation of the investment policy plan are presented. It is noted that in developing this policy it is necessary to take into account its basic principles, specifics of activity, peculiarities of the environment in which the enterprise operates and many other factors. The investment activity of enterprises in light industry of Ukraine is analyzed. When forming the investment policy of light industry enterprises, it is necessary to take into account a number of conditions, the most important of which are: frequent fluctuations of the investment market; relatively low level of profitability of investments in industry; instability of state investment policy; relatively low investment activity of enterprises, caused by the consequences of the economic crisis. As investment policy determines the medium and long-term objectives of investment activity and the main ways of their achievement, the important factor in shaping the investment attractiveness of light industry enterprises is taking into account: external factors and internal factors influencing their investment attractiveness. As a result, it is noted that extremely low volumes of capital investment in light industry, negative dynamics of attraction and low share of direct investments, uneven investment in light industry enterprises in the regional context testify to the steady low investment activity in the investigated branch. This in the future may lead to a decline in the efficiency of industrial production, the decline of the production base, the growth of import dependence on the market of goods in the industry.

KEY WORDS: investment policy, investments, light industry.

Вступ. Постійне функціонування будь-якого підприємства та його виживання в умовах наджорсткої конкуренції залежать від можливості підприємства розвиватися. Тільки у процесі розвитку підприємство зможе досягнути міцної конкурентної позиції та постійного зростання. Очевидним стає необхідність управління процесом інвестування, який покладено в основу розвитку і який прямо впливає на його ефективність.

Теоретико-методологічні підходи до управління інвестиціями, формування інвестиційної політики та її реалізації внесли вітчизняні та зарубіжні вчені: Бланк І.О., Макконнелл К.Р., Брю С.Л., Кейнс Дж.М., Ковальов В.В., Долан Е., Ліндсей Д., Ліпсиц І.В., Коссов В.В., Кукоба В.П., Федоренко В.Г., Чорна М.В. та інші.

Постановка завдання. Актуальність теми визначається наявністю потреби у підприємства робити обґрунтований вибір серед різних варіантів інвестиційного розвитку, потребою у прийнятті управлінських рішень із приводу вибору джерел інвестиційного фінансування у режимі реального часу для забезпечення оптимальної структури капіталу та максимізації вартості підприємства.

Метою статті є характеристика інвестиційної політики підприємства як складової стратегії його розвитку на прикладі легкої промисловості України.

Результати. Інвестиційна політика є елементом загальної стратегії розвитку підприємства, а також генеральним планом дій, який виокремлює і спрямовує діяльність підприємства у сфері інвестування та ідентифікує її напрями та форми, особливості залучення коштів, необхідних для проведення такої діяльності, поетапність виконання довгострокових цілей, що пов'язані з інвестуванням та потрібні для майбутнього розвитку підприємства. Отже, можна зробити висновок, що згадана стратегія є планом-концепцією, який визначає розвиток діяльності підприємства в сфері інвестування.

Варто зазначити, що вчені-економісти висвітлюють сутність даного поняття з різних аспектів — здебільшого з позицій процесного, результативного та еволюційного підходів. Ураховуючи існування різних поглядів на визначення даного поняття, більшість з них є дещо схожими в тому моменті, що інвестиційна політика підприємства — це складова загальної стратегії підприємства, є системою певних підходів і рішень, що спрямовані на формування і реалізацію найефективніших шляхів капіталовкладення, що будуть забезпечувати фінансову стабільність підприємства, а також постійне відтворення інвестиційного процесу, що спільно забезпечать реалізацію стратегічних цілей у контексті розвитку підприємства.

Інвестиційна політика повинна бути зіставною з особливостями та масштабами підприємства, має бути відображена в документованій формі, постійно переглядатися й оновлюватися, відкритою для державних структур й інвесторів. Також інвестиційна політика вкрай потрібна підприємству для визначення ефективного варіанта вкладення коштів і виявлення найвигідніших способів їх використання протягом тривалого терміну з постійною віддачею [2, с. 86].

Така політика відіграє надзвичайну роль у подальшому розвитку підприємства, оскільки спрямована на забезпечення його функціонування у висококонкурентному та постійно змінюваному зо-

внішньому середовищі для досягнення фінансової стабільності та створення умов для розвитку в майбутньому. Інвестиційна політика формується тільки за визначеними напрямками інвестиційної діяльності підприємства, для яких необхідне забезпечення найефективнішого управління з метою реалізації ключової стратегічної цілі діяльності [4, с. 168]. Дана політика є також частиною реформування організації та спрямована на забезпечення оптимального використання інвестиційних ресурсів, обґрунтоване об'єднання певних джерел фінансування, досягнення позитивних інтегральних показників ефективності проекту й у цілому — на економічно доцільні напрями розвитку виробництва.

Загалом, інвестиційну політику організації класифікують відповідно до її пріоритетності та спрямованості на підвищення ефективності; модернізацію технічного устаткування, технологічних процесів; організацію нових підприємств; установлення нового обладнання і завоювання частки на нових ринках збуту.

Варто зазначити, що у ході формування плану дій, що в сукупності складає інвестиційну політику, важливо брати до уваги фінансово-економічний стан підприємства; кон'юнктуру ринку; такі характеристики продукції, як обсяг, якісні ознаки, її вартість; технологічну оснащеність виробництва; структуру власних і позикових коштів; умови фінансування на ринку капіталів; умови страхування й гарантій інвестицій; лізингові умови [5, с. 47–48].

Важливим питанням є формування такої політики. Беручи до уваги всі аспекти діяльності підприємства і той факт, що воно є відкритою для зовнішнього середовища системою, виокремимо відповідні кроки планування інвестиційної політики.

1. Формулювання мети та напрямів діяльності в сфері інвестування згідно з його генеральною стратегією.

2. Дослідження й урахування факторів зовнішнього середовища.

3. Вивчення факторів власного середовища.

4. Вибір об'єкта, над яким буде здійснюватися інвестування та оцінка його відповідності меті та пріоритетам інвестиційної діяльності.

5. Забезпечення високої ефективності інвестування.

6. Створення мінімального рівня ризикованості у процесі інвестування.

7. Обчислення потрібних обсягів капіталовкладень та оптимізація структури джерел цих ресурсів.

8. Забезпечення пришвидшення реалізації інвестиційних програм [6, с. 111–113].

Отже, можна зробити висновок, що інвестиційна політика — важлива складова загальної економічної стратегії будь-якого підприємства, оскільки спрямовується на майбутній розвиток, досягнення високих економічних результатів за рахунок капіталовкладень. У ході розроблення даної політики слід урахувати її основні принципи, специфіку діяльності, особливості середовища, в якому функціонує підприємство, та багато інших факторів.

З'ясуємо особливості інвестиційних процесів у галузі легкої промисловості України.

Під час формування інвестиційної політики підприємств легкої промисловості необхідно враховувати ряд умов, найважливішими з яких є такі: часті коливання кон'юнктури інвестиційного ринку; відносно низький рівень прибутковості капіталовкладень у промисловості; нестабільність державної інвестиційної політики; відносно низька інвестиційна активність підприємств, обумовлена наслідками економічної кризи.

Оскільки інвестиційна політика визначає середньо- і довгострокові цілі інвестиційної діяльності та основні шляхи їх досягнення, важливим у формуванні інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості є врахування зовнішніх факторів, що впливають на їх інвестиційну привабливість (фактори, які впливають на рівень інвестиційного потенціалу, що з'ясовують рівень некомпетентності інвестиційних ризиків; чинники інвестиційної активності) і внутрішніх чинників (виробничий, кадровий, інноваційний потенціали, рівень менеджменту і можливість економічного зростання). У зв'язку з цим привабливість підприємств для інвесторів обумовлюється такими критеріями: політична стабільність; масштаби економіки; характеристика персоналу; інфраструктура; ставлення до інвесторів.

Можна наголосити (рис. 1), що обсяги інвестицій, вкладених у підприємства легкої промисловості з 2010 до 2012 рр., були нерівномірними. Так, у 2011 р. обсяг вкладених коштів підвищився на 59,9 млн грн (11,03 %), проте у 2012 р. було вкладено на 167,8 млн грн (45,15 %) менше, ніж у попередньому році. Починаючи з 2012 р. простежується позитивна динаміка інвестування. Так, найрізкіше збільшення обсягу капітальних інвестицій було у 2016 р. на 808,7 млн грн (45,04 %). Отже, порівняно з 2010 р. станом на 2017 р. обсяги капітальних інвестицій у легку промисловість зросли на 1402,4 млн грн (74,5 %).

Частка капітальних інвестицій в легку промисловість у зіставленні з усією промисловістю є надзвичайно низькою і протягом 2010–2017 рр. не наближається навіть до 1 % (табл. 1). Динаміка

частки капітальних інвестицій у легку промисловість є нерівномірною. Так, у 2012 р. частка капітальних інвестицій була найменшою і становила всього 0,13 %; у 2016 р. можна простежити її зростання до 0,49 %. Це є бар'єром у створенні сучасної технологічної бази легкої промисловості, необхідної для стабілізації розвитку і фінансової стійкості підприємств.

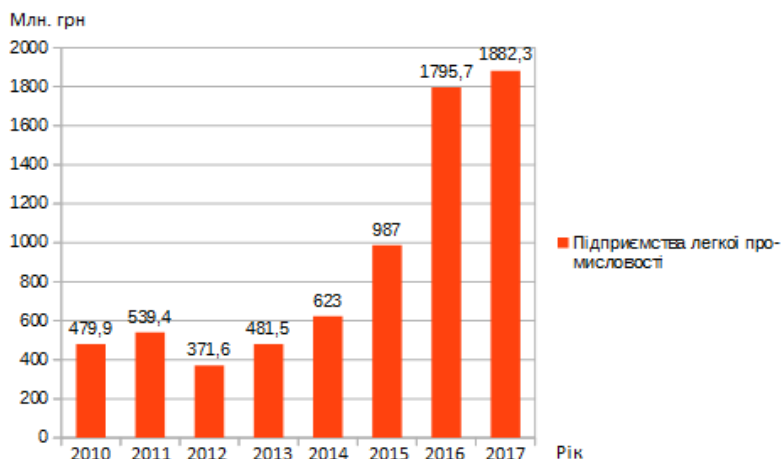

Рис. 1. Динаміка залучення капітальних інвестицій в підприємства легкої промисловості України за 2010–2017 рр., млн грн

Джерело: складено на основі [1].

Таблиця 1

ЧАСТКА КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПОРІВНЯНО ЗІ ВСІЄЮ ПРОМИСЛОВІСТЮ

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Капітальні інвестиції в промисловість, млн грн	180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5
Частка капітальних інвестицій в легку промисловість, %	0,26	0,22	0,13	0,19	0,28	0,36	0,49	0,42

Джерело: складено на основі [1].

Варто також проаналізувати розподіл інвестицій у регіональному контексті. Найпривабливішими регіонами для здійснення капітальних інвестицій є Львівська, Хмельницька, Закарпатська та Дніпропетровська області, а також місто Київ (табл. 2).

Таблиця 2

**КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЕГКУ
ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗА РЕГІОНАМИ, млн грн**

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Автономна Республіка Крим	8	3	0	...	...	...
області						
Вінницька	8	2	4	1	4	19
Волинська	2	4	8	14	12	16
Дніпропетровська	11	20	20	20	20	59
Донецька	7	7	9	5	2	...
Житомирська	27	38	16	27	27	33
Закарпатська	20	30	18	15	61	72
Запорізька	2	3	2	...	3	...
Івано-Франківська	6	7	7	9	15	16
Київська	114	53	14	12	16	17
Кіровоградська	2	2	4	1	3	2
Луганська	7	69	69	24	4	1
Львівська	102	78	40	87	141	285
Миколаївська	12	19	8	24	8	17
Одеська	20	8	16	23	14	32

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
Полтавська	4	8	3	4	7	16
Рівненська	17	10	5	4	5	6
Сумська	10	8	14	9	7	19
Тернопільська	5	2	3	4	7	13
Харківська	23	29	28	32	30	34
Херсонська	...	0	0	...	1	2
Хмельницька	7	35	13	80	92	89
Черкаська	2	3	8	8	10	13
Чернівецька	3	7	4	6	4	23
Чернігівська	9	13	8	8	11	46
<i>міста</i>						
Київ	58	84	51	63	119	147
Севастополь	...	...	...	...	...	...

Джерело: складено на основі [1].

Також останнім часом дедалі більше коштів вкладається у підприємства легкої промисловості Харківської та Житомирської областей. Найменше інвестується коштів у підприємства легкої промисловості в Херсонській, Рівненській і Луганській областях. Отже, можна зробити висновок, що капітальне інвестування в підприємства легкої промисловості по території України відбувається нерівномірно.

Важливою також вбачається динаміка залучення прямих інвестицій у період 2010–2017 рр. Аналіз динаміки залучення прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в легку промисловість України за 2010–2017 рр. продемонструвало спадну тенденцію (рис. 2). Невелике підвищення обсягів прямих інвестицій простежується лише у 2013 р., де зростання становило всього 1 млн грн (0,7 %).

У зіставленні з 2010 р. станом на 2017 р. частка прямих інвестицій у підприємства легкої промисловості знизилися на 52,7 млн грн, що становить 31,84 %.

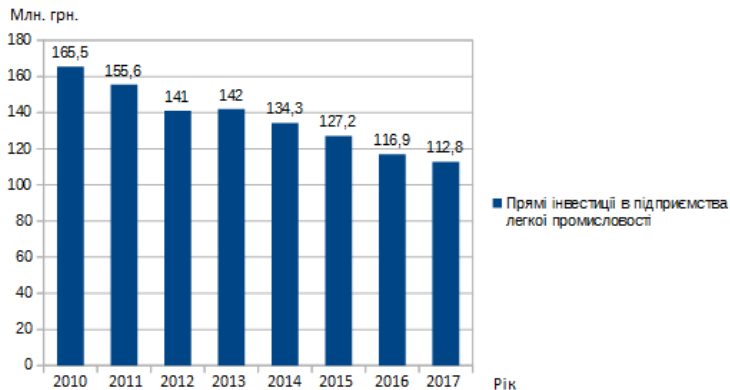

Рис. 2. Линаміка залучення прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в легку промисловість України за 2010–2017 рр., млн грн

Джерело: складено на основі[3].

Варто зазначити, що частка прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в легку промисловість є надзвичайно низькою, що свідчить про непривабливість галузі; також динаміка частки прямих інвестицій у легку промисловість є нерівномірною. Найбільша частка прямих інвестицій була у 2010 р. — 0,42 % (165,5 млн грн), а найменшою є в 2014 р. — 0,25 % (142,0 млн грн); у 2017 р. даний показник становив 0,30 % [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що надзвичайно низькі обсяги капітальних інвестицій у легкій промисловості порівняно з обсягами, що загалом залучаються в промисловість, негативна динаміка залучення та низька частка прямих інвестицій, нерівномірність інвестування в підприємства легкої промисловості в регіональному контексті свідчить про стійку низьку інвестиційну активність у досліджуваній галузі. Це в майбутньому може спричинити падіння ефективності промислового виробництва, призвести до занепаду виробничої бази, зростання імпортозалежності ринку товарів даної галузі.

Висновки. Стабільне функціонування, підвищення конкурентоспроможності, забезпечення розвитку вітчизняних підприємств

легкої промисловості можливе шляхом інтенсифікації інвестиційної діяльності. Інвестиційна політика підприємства є складною і взаємопов'язаною сукупністю видів діяльності підприємства, спрямованою на його розвиток й отримання позитивних ефектів у результаті інвестиційних вкладень. Така політика реалізується за допомогою інвестиційної стратегії, спрямованої на підвищення ефективності підприємницької діяльності організації.

Зазначено, що стан інвестиційного забезпечення підприємств легкої промисловості є незадовільним. Попри зростання обсягів інвестицій, вкладених у підприємства легкої промисловості в останні роки, вони недостатні для збільшення масштабів виробництва, підвищення якості продукції, укріплення конкурентних позицій, їх стійкості та ефективного функціонування в цілому.

Література

1. Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності за 2010–2017 роки [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. — 2017. — Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm.
2. Коритько Т. Ю. Процес формування інвестиційної політики підприємства / Т. Ю. Коритько, О. М. Крук // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. — 2016. — № 3. — С. 86–90.
3. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України за видами економічної діяльності (2010–2017) [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ks_reg_kv_u/arh_pi_ak_ksvr_u.html.
4. Селіверстова Л.С. Стратегічне управління інвестиційною політикою підприємств / Л.С. Селіверстова // Економіка та управління підприємствами. — 2014. — № 11. — С. 166–172.
5. Скороход І. П. Інвестування: Методичний посібник з навчальної дисципліни для студентів напряму підготовки 6.030501 «Економічна теорія» // І. П. Скороход. — Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2014. — 66 с.
6. Чорна М.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: Монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. — Харків: ФО-П Шейніна О.В., 2010. — 210 с.

References

1. Kapital'ni investysii za vydamy promyslovoi diial'nosti za 2010–2017 roky [Elektronnyj resurs] *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*, 2017. —

Rezhyhm dostupu do resursu: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm. [in Ukrainian].

2. Koryt'ko, T. Yu. «Protses formuvannia investytsijnoi polityky pidpryiemstva» [«The process of forming an investment policy of the enterprise»]. *Visnyk Donbas'koi derzhavnoi mashynobudivnoi akademii*, no 3, 2016. [in Ukrainian].

3. Priami investytsii (aktsionernyj kapital) v ekonomitsi Ukrainy za vydamy ekonomichnoi diial'nosti (2010–2017) [Elektronnyj resurs] *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*, 2018. — Rezhyhm dostupu do resursu: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ks_reg_kv_u/arh_pi_ak_ksvr_u.html. [in Ukrainian].

4. Seliverstova, L.S. «Stratehichne upravlinnia investytsijnoi politykoiu pidpryiemstv».[«Strategic management of investment policy of enterprises»] *Ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy*, no 11, 2014. [in Ukrainian].

5. Skorokhod, I. P. «Investuvannia» [«Investment»]: Metodychnyj posibnyk z navchal'noi dystsypliny dlia studentiv napriamu pidhotovky 6.030501 «Ekonomichna teoriia». Odesa: Odes'kyj natsional'nyj universytet imeni I. I. Mechnykova, 2014. [in Ukrainian].

6. Chorna, M.V., Hlukhova, S.V. «Formuvannia efektyvnoi investytsijnoi polityky pidpryiemstva» [«Formation of an effective investment policy of the enterprise»]: Monohrafiia. Kharkiv: FO-P Shejnina O.V., 2010. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.03.2019 р.

УДК 336.743

JEL Classification E49

DOI 10.33111.E&E.2019.42.TchaikovskaM_ChupenkoD

M. Tchaikovska

*Ph.D., Associate Professor,
NTUU»Igor Sikorsky Kyiv
Polytechnic Institute»*

D. Chupenko

*student,
NTUU»Igor Sikorsky Kyiv
Polytechnic Institute»*

М.А. Чайковська, к.е.н.,
*доцент, НТУУ «Київський
політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

Д.І. Чупенко,
*студентка 1-го курсу,
НТУУ «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4462-905X>

СУТНІСТЬ КРИПТОВАЛЮТ ТА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. Новий вид валюти — криптовалюта. У статті розглянуто сутність, можливості та перспективи розвитку криптовалюти.